

ผลการดำเนินงาน
โครงการเด็กไทยสายตาสี เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
รอบ ๕ เดือน (ต.ค. ๕๙- ก.พ. ๖๐)

๑. สถานการณ์

จากการศึกษาสถานการณ์ทางระบาดวิทยาของสภาวะตาบอด ตาเลือนรางและโรคตาที่เป็นสาเหตุสำคัญและเป็นปัญหาสาธารณสุขในกลุ่มประชากรเด็กไทยอายุ ๑ ถึง ๑๔ ปี โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ เฉพาะกลุ่มประชากรวัยเด็กอายุ ๑-๑๔ ปี จำนวน ๒,๗๔๓ ราย ของโครงการสำรวจสภาวะตาบอด สายตาเลือนรางและโรคตาที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๐ ซึ่งเก็บตัวอย่างในพื้นที่ ๒๒ จังหวัด พบว่า ภาวะสายตาสีผิดปกติเป็นสาเหตุของสภาวะตาบอดถึง ๑ ใน ๓ ของเด็กไทย และเป็นสาเหตุของสภาวะตาเลือนราง ร้อยละ ๒๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ การศึกษาเรื่อง การคัดกรองภาวะสายตาสีผิดปกติโดยครูในเด็กก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาในโรงเรียน จำนวน ๑๗ แห่ง ในพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สุราษฎร์ธานี ลำพูน และนครพนม พบว่า เด็กมีภาวะสายตาสีผิดปกติร้อยละ ๖.๖ และจำเป็นต้องใส่แว่นสายตาร้อยละ ๔.๑ ซึ่งการประมาณการในภาพประเทศคาดว่าจะมีเด็กจำเป็นต้องใส่แว่นสายตาประมาณ ๒๖๐,๐๐๐ คน และจากข้อมูลการประเมินบริการอนามัยโรงเรียนระดับประถมศึกษา ปี 2558-2559 ของโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ พบว่า 7 ใน 9 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการทดสอบสายตา คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผู้ทำการทดสอบสายตาคือเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ครูอนามัย หรือเจ้าหน้าที่จากโครงการต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน ใช้วิธีการทดสอบด้วย E-chart หรือการสังเกตพฤติกรรมและซักถามเด็กนักเรียน และยังพบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือเด็กหลังจากตรวจพบความผิดปกติ ทั้งนี้ยังพบความผิดปกติต่ำมากเพียงร้อยละ 0.8 อาจแสดงให้เห็นถึงการทดสอบสายตาที่ไม่มีประสิทธิภาพ และจากผลการคัดกรองสายต่านักเรียนชั้น ป. 1 ปีการศึกษา 2559 นักเรียนชั้น ป.1 ได้รับการตรวจคัดกรองสายตา 240,000 คน พบความผิดปกติ 7,414 คน (ร้อยละ 3) ได้รับแว่นสายตาไปแล้ว 1,954 คน

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ มีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการโดยบูรณาการร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ สาขาตา และประชุมคณะกรรมการ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่ระบบการคัดกรอง การส่งต่อการรักษา/แก้ไข การสนับสนุนแว่นสายตา และการจัดทำระบบข้อมูล รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๒) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

๓) การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ได้แก่ การจัดแถลงข่าวของขวัญวันเด็ก การจัดกิจกรรมวันเด็ก ณ สนามเสือป่า กทม.

๒.๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากร

๑) อบรมครู ก (พยาบาลเวชปฏิบัติด้านตาในโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป) และบุคลากรสาธารณสุขจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และศูนย์อนามัย เพื่อพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญการตรวจคัดกรองสายตาและแก้ไขภาวะสายตาสีผิดปกติของนักเรียน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงาน เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเอปี่น่า เฮ้าส์ กทม.

๒) สนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดดำเนินการอบรม ครู ข (พยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) และครู ค (ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในทุกโรงเรียน) สำหรับดำเนินการตรวจคัดกรองสายตาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ครอบคลุมทุกจังหวัด

๓) การสนับสนุนชุดอุปกรณ์การตรวจวัดสายตาให้กับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและโรงเรียน ได้แก่ คู่มือการตรวจคัดกรองสายตา, แผ่นทดสอบสายตาแบบ E chart, แผ่นทดสอบสายตา Snellen Chart, คู่มือการตรวจคัดกรองสุขภาพนักเรียน

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงาน

๓.๑ ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายสาธารณสุขและฝ่ายการศึกษา

๓.๒ มีคณะทำงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วน

๓.๓ การได้รับสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ

๓.๔ มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน

๔. แนวทาง/แผนงานในการปรับปรุงการดำเนินงานในช่วง ๖ เดือนหลังให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑ พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลใน vision2020thailand ให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลกับกระทรวงศึกษาและฐานข้อมูลอื่นๆ ที่มีอยู่

๔.๒ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแนวทางในการลดปัญหาช่องว่างการดำเนินงาน เช่น ระบบการสนับสนุนแว่นสายตา การจัดส่งนักเรียนเพื่อให้ได้รับการส่งต่อไปกรณีพบความผิดปกติ
